

Vezměte, prosíme, na vědomí, že text článku odpovídá platné právní úpravě ke dni publikace.

Blíží se účinnost prováděcího zákona k whistleblowingu?

Přestože lhůta pro implementaci „směrnice o whistleblowingu“ uplynula již v prosinci loňského roku, tak v České republice stále není schválen prováděcí předpis, který by zavedl povinnost dodržovat pravidla týkající se ochrany oznamovatelů ze strany soukromých subjektů. Tyto subjekty tak jsou momentálně v nejistotě, kdy pro ně nové povinnosti začnou platit a v jakém rozsahu. Řada z nich se rozhodla této nejistotě čelit a dobrovolně implementovat do svých interních pravidel tyto povinnosti již nyní. Takové jednání se jeví jako vhodné, neboť vláda začala konečně vyvíjet aktivitu za účelem přijetí prováděcího předpisu.

Výsledkem této aktivity je přijetí nového návrhu prováděcího zákona. Jedná se o návrh nový, neboť mezi vydáním toho a minulého návrhu v loňském roce proběhly parlamentní volby a nová vláda chtěla mít návrh svůj. Blíží se tedy okamžik, kdy nabydou povinnosti vztahující se k ochraně oznamovatelů účinnosti? A jak se nový návrh zákona liší od toho předchozího z pera minulé vlády?

Pravidla pro ochranu oznamovatelů, tedy fyzických osob, které činí oznámení o možném protiprávním jednání majícím znaky trestného činu nebo porušení předpisu Evropské unie, o němž se dozvěděly v souvislosti s prací nebo jinou obdobnou činností, měla být na základě směrnice Evropského parlamentu a Rady (EU) 2019/1937 ze dne 23. října 2019 o ochraně osob, které oznamují porušení práva Unie („**Směrnice**“) do českého právního řádu implementována nejpozději do 17. prosince 2021.

Implementace do českého právního řádu měla proběhnout již v loňském roce na základě původního návrhu zákona o ochraně oznamovatelů z roku 2021 („**Původní návrh**“), který měl být původně schválen ještě před loňskými parlamentními volbami tak, aby nabyl účinnosti ke konci výše uvedené implementační lhůty, což se však nestihlo. V letošním roce byl proto předložen návrh nový, který aktuálně prošel připomínkovým řízením („**Nový návrh**“). Nový návrh obsahuje oproti Původnímu návrhu několik významných změn, které představíme na následujících řádcích. Vzhledem k tomu, že o Původním návrhu již bylo napsáno mnoho článků věnujících se jednotlivým institutům, budeme se níže věnovat zejména změnám zavedeným Novým návrhem.

Změny oproti Původnímu návrhu

Jednou z nejpodstatnějších změn Nového návrhu oproti Původnímu návrhu je upřesnění a zúžení okruhu subjektů povinných zavést tzv. **vnitřní oznamovací systém**, tedy systém sloužící k přijímání oznámení o možném protiprávním jednání.

Vnitřní oznamovací systém budou nově muset podle Nového návrhu zavést společnosti zaměstnávající **50 a více zaměstnanců**. Tato hranice vyplývá přímo i ze samotné Směrnice. Původní návrh však počítal již s limitem 25 a více zaměstnanců. Nově tedy budou z povinnosti zavést vnitřní oznamovací systém vyjmuta řada společností zaměstnávající 25–49 zaměstnanců. Výjimku z povinnosti v zavést vnitřní oznamovací systém dostaly nově také příspěvkové organizace územního

samosprávného celku (např. školy) zaměstnávající v průměru méně než 50 zaměstnanců a všechny obce s méně než 5 000 obyvateli. Rovněž došlo k vypuštění pravidla obsaženého v Původním návrhu, že obce s rozšířenou působností jsou povinným subjektem vždy bez ohledu na počet obyvatel. Celkově tak počet povinných subjektů klesl řádově o tisíce. Z jakého důvodu zákonodárce upustil od úpravy obsažené v Původním návrhu, která obsahovala přísnější pravidla, než požadovala Směrnice, z oficiálních zdrojů ani z důvodové zprávy nevyplývá. Je však důležité upozornit, že i na tyto subjekty, které nebudou muset povinně zavádět vnitřní oznamovací systém, bude dopadat řada dalších povinností souvisejících s ochrannou oznamovatelů. Z toho důvodu nikomu nedoporučujeme problematiku whistleblowingu zcela ignorovat

Nový návrh dále rozšiřuje možnosti sdílení oznamovacího systému, což umožňuje výraznou úsporu prostředků pro jeho správu. Sdílení oznamovacího systému mohou využívat soukromoprávní společnosti do 249 zaměstnanců. Obce mohou sdílení oznamovacího systému využívat bez omezení.

Další neméně podstatnou změnou Nového návrhu oproti Původnímu návrhu je vyloučení přestupkových jednání z působnosti zákona. Podle Původního návrhu se oznámením myslelo také oznámení o možném protiprávním jednání mající znaky přestupku, s čímž již Nový návrh nepočítá. Na jednu stranu může taková změna působit pozitivně, neboť zužuje okruh oznámení spadajících pod režim předmětného zákona. Na druhou stranu však tato změna dále zvyšuje nároky na odbornou kvalifikaci příslušných osob, které budou muset rozlišovat mnohdy jemné nuance mezi přestupkem a trestným činem, což dělá mnohdy problém i osobám s právním vzděláním.

Další zajímavou novinkou je výslovné zakotvení možnosti povinného subjektu rozhodnout se, zda bude či nebude přijímat **anonymní oznámení**. O tom, zda jsou či nejsou přijímána anonymní oznámení, je pak nutné informovat způsobem umožňujícím dálkový přístup, např. na internetových stránkách. V této souvislosti však upozorňujeme, že pravidla o ochraně oznamovatelů musí být dodržována i v případě anonymních oznámení.

Shrnutí povinností povinných subjektů a příslušných osob

Pokud Vaše společnost spadá, či v dohledné době bude spadat do okruhu povinných subjektů, doporučujeme příliš neotálet s implementací vnitřního oznamovacího systému, i přesto, že účinnost Nového návrhu je nyní stanovena až na 1. července 2023. **Zavedení a správné nastavení vnitřního oznamovacího systému**, který bude plnit všechny zákonné požadavky a zároveň administrativně nezatíží Vaši společnost více, než je nutné, **je komplexní záležitostí**, která by měla být prováděna vždy na míru s ohledem na stávající vnitřní systémy řízení, interní předpisy, počet zaměstnanců, možná rizika související s výkonem konkrétní podnikatelské činnosti, jakož i okruh možných oznamovatelů. Je tedy vhodné tomu vyčlenit dostatečný časový prostor.

Dále připomínáme, že všechny povinné subjekty, které mají povinnost zavést vnitřní oznamovací systém musí určit příslušnou osobu, která bude podaná oznámení vyřizovat. Přestože jsou dle Směrnice na tuto osobu kladeny relativně nízké požadavky (bezúhonnost, zletilost a plná svéprávnost), její výběr nedoporučujeme podcenit. Příslušná osoba totiž musí být schopna kvalifikovaně posoudit, zda oznámené jednání naplňuje znaky trestného činu nebo zda porušuje předpis Evropské unie a následně musí být schopna správně navrhnout vhodná opatření k nápravě.

Lze tedy více než doporučit, aby měla příslušná osoba právní vzdělání. V praxi tedy bude vhodné, aby byl příslušnou osobou určen například interní právník. V případě nedostatku interních kapacit lze zvážit určení advokáta jako příslušné osoby. V takovém případě lze za hlavní devizu považovat vyšší standard mlčenlivosti a profesionality vyplývající z advokátních předpisů, a v konečném důsledku tedy i nižší riziko pochybení a vystavení se riziku udělení pokuty, která může činit až 3 % z dosaženého čistého obrátu za poslední ukončené účetní období.

Závěrem

Na závěr lze shrnout, že Nový návrh snižuje alespoň částečně současnou nejistotu povinných subjektů tím, že upřesňuje některá pravidla obsažená v Původním návrhu, zužuje okruh povinných subjektů a upravuje definici oznámení, jakož i opravuje některé formální nedostatky Původního návrhu. Stále však absentuje podrobnější úprava procesu přijímání a posuzování oznámení, jakož i postupu pro navrhování a přijetí opatření k nápravě. Zákonodárce tak nechává na povinných subjektech, aby si tato pravidla upravily samy ve formě interních předpisů, čímž mohou navíc významně limitovat svou odpovědnost za případné porušení zákona. Nový návrh zákona však může ještě projít v rámci legislativního procesu řadou změn.

JUDr. Matěj Černý
advokát

Mgr. Jakub Dostál,
advokátní koncipient

[FORLEX s.r.o., advokátní kancelář](#)

Poděbradova 2738/16
Ostrava 702 00

Tel.: +420 596 110 300
e-mail: info@forlex.cz

© EPRAVO.CZ - Sbírka zákonů, judikatura, právo | www.epravo.cz

Další články:

- [Určení výše přiměřené slevy z kupní ceny](#)
- [Dočasný zákaz výkonu funkce statutára dle zákona o kybernetické bezpečnosti a nové povinnosti pro statutáry](#)
- [Soudní ombudsman jako most mezi soudy, advokacii a veřejností](#)
- [Byznys a paragrafy, díl 17.: Přístup do datové schránky právnické osoby při úmrtí jednatele](#)
- [Realitní obchod, provize zprostředkovatele a právní důsledky odstoupení od kupní smlouvy](#)
- [Limity nároku poškozeného na náhradu nákladů za nájem náhradního vozidla](#)
- [Druhá vlna povinností dle AI Aktu](#)
- [Smlouva uzavřená mezi studentem a soukromou vysokou školou jako smlouva spotřebitelská – náleží Ústavního soudu ze dne 5. února 2025, sp. zn. IV. ÚS 2093/24](#)

- [Specifika výpovědi podnájemní smlouvy bytu optikou judikatury Nejvyššího soudu](#)
- [Kyberbezpečnost v civilním letectví a její právní rámec](#)
- [Pokračování ságy Semenya: Podle ESLP Švýcarsko porušilo právo sportovkyně na spravedlivý proces](#)